

Bijlage bij de zienswijze. Redactionele opmerkingen Ontwerp Omgevingsvisie

OMGEVINGSVISIE		
1	OV Algemeen	Voor het begrip 'provinciale belangen' biedt het meer duidelijkheid als hier een motivering aan toegevoegd wordt.
2	OV Algemeen	De Ontwerp Omgevingsvisie is gebaseerd op de lagenbenadering waarbij 'robuust fundament' een belangrijk vertrekpunt is. Dit is verwant aan het begrip 'natuurlijk fundament' uit de Strategische Agenda Flevoland (SAF). Het is te overwegen de indeling van de Ontwerp Omgevingsvisie hierop te baseren, en te beginnen met het natuurlijk fundament.
3	OV Algemeen	Zowel 2050 als 2100 wordt benoemd. Welk zichtjaar is richtinggevend voor deze visie?
4	OV Algemeen	Provinciaal belang is het waarborgen van de waterveiligheid. Wij zien in de Ontwerp Omgevingsvisie een bescheiden plaats voor de primaire keringen, terwijl deze substantieel bijdragen aan waterveiligheid.
5	OV 2.4	Hier missen wij dat de stapeling van opgaven niet alleen raakt aan zoetwaterbeschikbaarheid en waterveiligheid, maar ook aan waterkwaliteit.
6	OV 4.4	Sterke dijken zijn randvoorwaardelijk om het robuust polderaamwerk (en de andere twee strategieën) te kunnen realiseren. Dit gegeven ontbreekt in de tekst van paragraaf 4.4. We zien dit graag terug in de tekst.
7	OV 4.4	Het directe provinciaal belang rondom veilige dijken zit vooral in de regionale keringen. We zien dit graag terug in de tekst.
8	OV 4.4	Wellicht goed om in paragraaf 4.4 maatregelen te vermelden vóór het realiseren van functies in een adaptiegebied zoals ophogen, klimaat-adaptieve inrichting en watercompensatie.
9	OV 4.4 P63	"Op basis van dit provinciaal belang stimuleren we gebruik van gezuiverd oppervlaktewater." Wat wordt hiermee bedoeld? Is dit een alternatief voor gebruik van grondwater, of wordt hier bedoeld gebruik van gezuiverd effluent? Gezuiverd effluent komt nu, zeker in droge perioden, terecht in het oppervlaktewatersysteem.
10	OV 4.4 P63	Onduidelijk is wat bedoeld wordt met "versterken van de samenhang van het buitendijkse systeem met het binnendijkse systeem in de context van de IJsseldelta". De IJsseldelta en het binnendijks watersysteem zijn fundamenteel verschillend. Welke samenhang wordt hier bedoeld en wat levert versterken daarvan op voor het gebied? We zien hier graag verduidelijking.
11	OV 4.4 P64	Het introduceren van de term 'Deltagebieden' is verwarrend. Deze term wordt (inter)nationaal gebruikt voor het gebied waar een rivier uitstroomt in open water, zoals de IJsseldelta. Accurater is om de term 'voorland' te hanteren. Daarnaast ontbreken deze gebieden in de figuur op pagina 62 in het buitendijkse gebied van randmeren en het IJmeer. We zien graag dat de term 'voorland' wordt gebruikt.
12	OV 4.4 P65	De gedachte dat er in verwevingsgebieden functiecombinaties of functieconcentraties mogelijk zijn, gaat voorbij aan onze regelgeving rondom de waterkeringen: beschermingszones en profiel van vrije ruimte. Kan dit aangepast worden?
13	OV 4.4 P66	"Door het robuuste polderaamwerk te versterken, wordt de ligging van Flevoland omringd door zoetwater verfijnd en benut." Deze zin is niet logisch, want komen tot een robuust polderaamwerk is juist de provinciale strategie voor de toekomst. We zien graag verduidelijking.
14	OV 4.4 P66	In de tekst over de geleidelijke overgang/onderscheid tussen buiten- en binnendijkse watersystemen, is onduidelijk wat het principe is. Ook bevat deze toelichting veel herhaling. Het gaat zowel over hoog en laag Nederland als over hoog en laag Flevoland. Dat is verwarrend, zeker omdat de genoemde oplossingen, zoals sponswerking, alleen binnendijks van toepassing zijn. Hoewel het derde principe, het verzachten van randen, sterk raakt aan het hanteren van een overgang tussen binnen- en buitendijks, sluiten deze twee

		principes niet goed op elkaar aan. Ons voorstel is deze twee principes samen te voegen tot één: de overgang tussen binnen- en buitendijks is geleidelijk en omvat zowel waterkering als voorland (of vooroever).
15	OV 4.4 P67	<i>"In Flevoland is het onderscheid in bodemgesteldheid tussen de verschillende polders minimaal."</i> Verderop staat: <i>"De verschillen in bodemgesteldheid zijn medebepalend voor welke functie op welke plek het meest geschikt is."</i> Dit lijkt tegenstrijdig, bovendien is de bodemgesteldheid verschillend tussen de verschillende polders.
16	OV 4.4 P71	Hier staat 'zetting', het is beter om te spreken over bodemdaling: zetting is slechts één vorm van bodemdaling. Daarnaast is bodemdaling een bekender begrip dan zetting en kan dit voor onduidelijkheid zorgen.
17	OV 4.4 P75	<i>'Bodemdaling die gepaard gaat met de drooglegging van de polders..'. Wat wordt hiermee bedoeld?</i>
18	OV 4.4 P75	Hier staat 'verzilting vanuit de bodem', dat klopt niet. Het zijn gebieden met hoog zoutgehalte in grondwater, maar overal ligt boven op het zoute grondwater een zoetwaterbel.
19	OV 4.4 P75	<i>"We zetten in op een betere doorspoeling van sloten en tochten door betere verbindingen te maken."</i> Dit wordt gedaan met het oog op de KRW en waterbeschikbaarheid voor landbouw en natuur. Graag hier aangeven waar het water voor doorspoelen vandaan gaat komen?
20	OV 4.4 P76	De door u gegeven definitie van Deltagebieden (voorlanden) op pagina 76 strookt niet met de definitie op pagina 65 en met de figuur op pagina 62. We zien deze teksten en figuur graag hierop aangepast.
21	OV 4.5 P78	De visiekaart is vanwege de vele kleuren en de bijgevoegde legenda slecht leesbaar en komt daardoor niet tot zijn recht. Kan dit aangepast worden?
22	OV H5 P81	Voor evenwichtig kijken vanuit een bovenregionaal perspectief en evenwichtig wordt gekeken naar de verschillende aspecten. Het aspect water mist in de opsomming.
23	OV 5.4 P93	Natuurvriendelijke oevers zijn ook ten behoeve van recreatie en beleving naast ecologie.
24	OV 5.5 P97	Installaties van het waterschap vallen deels onder de "energietoets". Het is niet duidelijk wat deze toets inhoudt.
25	OV 5.6 P99	Dit is niet het juiste plaatje van de lagenbenadering omdat gekozen netwerken en occupatie helemaal niet aansluiten bij ondergrond. Suggestie om een vierde laag toe te voegen: de ondergrond onder de eerste laag.
26	OV 5.6 P99	Uitstekend dat het profiel van vrije ruimte (PVVR) genoemd wordt. Het PVVR is namelijk mede randvoorwaardelijk bij het realiseren van de provinciale doelstellingen van het robuust polderaamwerk en de twee andere strategieën. We zien de tekst graag hierop aangepast.
27	OV 5.6 P99	Suggestie om bij de "nadelen of kosten van inrichtingsmaatregelen" nog twee uitgangspunten toe te voegen: niet afwentelen van privaat naar publiek en niet van boven- naar benedenstrooms.
28	OV 5.10 P116	Het terugdringen van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen of landbouwtransitie wordt niet genoemd, er wordt ingezet op innovatie, precisielandbouw en robotisering.

OMGEVINGS EFFECT RAPPORT		
1	OER Algemeen	Wateroverlast en en watertekorten lopen vaak door elkaar waardoor de redeneringen niet altijd kloppen.
2	OER 3.6.2 P54	Belangrijk expliciet te maken dat wateroverlast overal plaats kan vinden. Nu wordt indruk gewekt dat dit alleen rond Almere en Emmeloord speelt. Ook in andere gebieden kan wateroverlast plaatsvinden: afhankelijk van de bui.
3	OER 3.6.4 P58	'Verzilting van gronden' herkennen wij niet. Wat vooral verandert is de grotere behoefte aan beregning, door vaker voorkomen van lange droge periodes en andere gewaskeuzes waardoor het uit kan om te investeren in beregeningsinstallaties. Hierdoor wordt de aanwezigheid van grond en oppervlaktewater met een relatief hoog zoutgehalte een probleem. Het beschikbare water was voorheen ook relatief zout, maar als een agrariër daar niet van afhankelijk is voor het beregen van gewassen hoeft dat geen probleem te zijn.
4	OER 3.6	Het laten voldoen van de regionale keringen en toetsen hiervan ontbreekt in het beoordelingskader klimaat.
5	OER 3.6.2 P54	In het OER staat dat de nieuwe normering van primaire keringen leidt tot "iedereen hetzelfde beschermingsniveau". Dit is niet correct. De veiligheid van een gebied achter een primaire kering hangt af van de kans op overlijden als gevolg van een overstroming en de economische waarde van het gebied.
6	OER 3.6 P55	Figuur 3-27 is grotendeels correct, maar omdat de nieuwe beoordelingsronde is gestart niet meer volledig actueel. Suggestie: benoem hier dat het om de eerste landelijke beoordelingsronde gaat en voeg de peildatum in. Daarnaast wordt in de toelichting verwezen naar verouderde wetgeving en staan er verouderde termen, onder andere 'secundaire waterkering' en 'dijkkringgebied'.
7	OER 3.6	Het versterken van waterveiligheid is cruciaal maar ontbreekt in het beoordelingskader bodem- en watersysteem.
8	OER 3.6	Het beoordelingskader (regionale keringen voldoen aan de normen en het toetsen hiervan) ontbreekt in het beoordelingskader klimaat.
9	OER 3.9	Het versterken van waterveiligheid is cruciaal maar ontbreekt in het beoordelingskader bodem- en watersysteem.
10	OER 3.9 P79	Hoewel bodemdaling in de uitwerking aan de orde komt wordt dit niet genoemd bij de aspecten in het beoordelingskader. Ze gaan alleen over kwaliteit en de beschikbaarheid zoet/drinkwater. Als dit een bewuste keuze is dan graag dit toelichten in de tekst.
11	OER 3.9 P83	Bij de beoordeling van de huidige situatie mist de uitdaging voor het waterbeheer wat betreft voldoende water en waterkwantiteit. Alleen bodemdaling is vermeld, als dit een bewuste keuze is dan graag dit toelichten in de tekst.
12	OER 3.9.2	Waarom geen 'doelbereik' geformuleerd voor zoetwaterbeschikbaarheid en zwemwaterlocaties?
13	OER 3.9.2. P82	<i>'Hierdoor zijn zelfs bij extreme droogte de polders vrijwel zelfvoorzienend. Wel wordt er, met name in de Noordoostpolder, water ingelaten voor waterkwaliteitsverbetering. Er wordt vrijwel altijd meer water uitgeslagen dan ingelaten. In de droge zomer van 2018 zijn er echter wel lokale problemen opgetreden, zowel bij landbouw, natuur als in stedelijk gebied. Ook was dit het eerste jaar dat er gedurende een korte periode sprake was van netto waterinlaat.'</i> Gedateerd en onjuist: in de Noordoostpolder wordt vooral water ingelaten voor peilbeheer, daarnaast ook voor waterkwaliteitsverbetering. Sinds 2018 veel droge jaren met netto watervraag.
14	OER 3.9.3 P83	Wij missen de trend dat de kans op watertekorten toeneemt. Is ook niet aangegeven in paragraaf 3.6.
15	OER 3.9.4 P84	Waterbeschikbaarheid is over het algemeen voldoende door kwel, al brengt bodemdaling uitdagingen mee voor waterbeheer. Alleen kwel is echter onvoldoende voor zoetwaterbeschikbaarheid, daarvoor is ook wateraanvoer en neerslag nodig. Daarnaast staat bodemdaling los van zoetwaterbeschikbaarheid, maar is wel relevant voor wateroverlast.
16	OER 3.9.4 P84	<i>'De vraag naar zoetwater zal blijven stijgen, waardoor er een tekort kan ontstaan na 2050.'</i> Dit is niet juist, ieder jaar kan er een tekort ontstaan.
17	OER 3.12	Klimaat: zeespiegel- en meerpeilstijging en toename rivierafvoeren zijn voor de waterveiligheid relevante ontwikkelingen die we niet in de tekst lezen. Dat hoort een plek te krijgen in deze toelichting, nu gaat het alleen over neerslag.
19	OER 7.2.6	De conclusies zijn hier niet altijd te herleiden uit de voorgaande teksten.

20	OER 7.2.9	De positieve beoordeling van water- en bodemsysteem is niet goed te volgen. Wat is de motivering voor deze positieve beoordeling en bevat deze motivering wel alle belangrijke aspecten? Waterkwaliteit, anders dan zwemwaterkwaliteit, mist bijvoorbeeld in de conclusie.
21	OER 7.2.9	Gerefereerd wordt aan 'aanpassing slootprofielen'. In de omgevingsvisie zien we dit echter niet terug.
22	OER 7.2.9	<i>'Het effect hiervan is dat de polderranden en in overgangen van de Veluwe naar Flevoland minder zoute kwel kan intreden. Het treffen van maatregelen kan veroorzaken dat de productiviteit van landbouwgronden in de polder behouden blijft.'</i> Het is een onjuiste aanname dat cascadering in dit gebied leidt tot minder zoute kwel. Is de veronderstelling dat cascadering mogelijkheden biedt om water te bufferen waardoor en meer zoetwater beschikbaar is voor doorspoelen?
23	OER 7.4.1	Geen effectscore voor het afvalwatersysteem (uitbreiding transportstelsel en zuiveringscapaciteit en effluent kwaliteit), terwijl die er wel is voor bijvoorbeeld woningbouw en economie.